

31. oktober 2013

Kontrol af pleje af græs- og naturareal ved fast græsningstryk

Efter aftale fremsendes her nogle overvejelser og en række forslag til tilpasning af kontrollen af pleje af græs- og naturarealer efter fast græsningstryk. Desuden stilles en række spørgsmål omkring præcisering af kontrollen.

Forslag til tilpasning af kontrollen

På baggrund af drøftelser med en række landmænd, landbrugsrådgivere og kommunale naturmedarbejdere er der her samlet en række forslag til tilpasning af kontrollen af ordningen.

Faglig begrundelse for valg af lavere græsningstryk

På en lang række naturarealer vil der være behov for at fastsætte et væsentligt lavere græsningstryk, end de 1,5 storkreaturer der som udgangspunkt skal gå på tilsagnsarealer i de 3 måneder. 1,5 storkreaturer pr. ha er et meget højt græsningstryk, som kun er velegnet til produktive engarealer.

1 storkreatur

Vi vil anbefale, at det fastsatte græsningstryk derfor sættes til 1 storkreatur i stedet for 1,5. Derved vil de administrative byrder for kommunerne mindskes, da de da ikke så ofte skal bruge ressourcer på at fastsætte et lavere græsningstryk.

Skabelon for fastsættelse af et lavere græsningstryk

For at mindske de administrative byrder for kommunerne, hvor der for mange kommunale medarbejdere også vil være tvivl om indholdet i en beskrivelse af et lavere græsningstryk, anbefales det, at der udarbejdes en skabelon, som er tilgængelig for kommunerne. Skabelonen bør indeholde de emner, som det kan være relevant at inddrage ved fastsættelse af et lavere græsningstryk.

Desuden bør skabelonen indeholde en beskrivelse af, hvordan et areal skal angives, samt at alle tilsagnsarealer fremgår tydeligt af beskrivelsen. Videncentret for Landbrug indgår gerne i en dialog om opbygning af en skabelon, ligesom nogle kommuner med fordel kan inddrages i dette, da de allerede har en del erfaring.

midt
regionmidtjylland

Derudover har projektet fået støtte fra Kvægafgiftsfondens, Region Midtjylland samt kommunerne Ringkøbing-Skjern, Skive, Holstebro og Randers.

[Link til European Agricultural Fund for Rural Development.](#)

Der bør ligeledes udarbejdes nogle vejledende retningslinjer for fastsættelse af græsningstryk inden for givne intervaller for forskellige naturtyper.

Information om mulighed for kontrol efter fast græsningstryk

Det vil være væsentligt inden næste ansøgningsperiode at få informeret såvel landmænd, landbrugsrådgivere og kommunale naturmedarbejdere, om muligheden for at der kan fastsættes et lavere græsningstryk, hvor der er en faglig begrundelse for dette. Videncentret for Landbrug vil gerne bidrage med denne formidling, men det er væsentligt, at informationen også kommer ud til de kommunale sagsbehandlere.

Konvertering af gamle tilsagn

Det bør være muligt, at tilsagn der i dag kontrolleres efter reglerne om "tæt lavt plantedække" kan konverteres til kontrol efter fast græsningstryk. Denne mulighed bør indgå til næste ansøgningsrunde på Fællesskemaet.

Overvejelser ved kontrol efter fast græsningstryk

Perioden juni, juli, august passer ikke til afgræsning af alle naturtyper, da der er særlige hensyn til græsningstidspunkter i forhold til fugle, planter og insekter. Det er et problem, at dyrene SKAL gå ude 3 bestemte måneder. Nogle arealer vil have godt af tidlig afgræsning, mens andre vil have bedst af en senere græsning.

Derfor foreslås følgende:

1. Perioden skal være fleksibel, så der kan tages individuelle hensyn f.eks. til natur eller dyrehold
Det anbefales derfor, at der på fællesskemaet kan afkrydses ud fra følgende græsningstidsperioder:
 - april – juni
 - maj – juli
 - september – december

Som et alternativ til fast græsningstryk over en kortere periode bør det overvejes, om man kan genbruge modellen fra de gamle MVJ ordninger, der var gældende frem til 2005, hvor betingelserne bl.a. var et minimumsgræsningstryk på 0,3 DE i gennemsnit over udbindingsperioden. Det ville gøre det mere enkelt for tilsagnshaver, hvis denne kontrol kunne genindføres, med mulighed for at kommunerne kunne godkende et lavere græsningstryk ud fra en naturfaglig vurdering.

2. Kontrollen bør være sådan, at alle dyr kan gå på ét af f.eks. tre arealer (A, B eller C), så det samlede dyretryk er opnået på et delareal, (hvis arealet inddeles i folde, skal der gå minimum det antal dyr, der svarer til, hvad der skal gå på det samlede areal). Ved udløb af græsningstidsperioden skal det kunne identificeres, at dyrene har græsset i alle foldene. Det ville muliggøre rotationsgræsning og dermed hensyntagen til natur, græsvækst og f.eks. bekæmpelse af problemarter, men vil modsat betyde at der skal fastlægges en vurdering af, om dyrene har græsset arealet. Dette kan gøres ud fra en vurdering af, om det kan sandsynliggøres, at dyrene har været på arealet ud fra enkelte kriterier som hegn, dyretråd og klatter.
3. Alternativt skal man kunne tilmelde de enkelte tilsagnsarealer til forskellige græsningstidsperioder. Det skal være muligt at samhegne med arealer med andre støtte-

ordninger eller arealer uden tilsagn, da man så bedre kan tilgodese naturplejen og dyreholdet (f.eks. lavtliggende arealer med højere liggende arealer, våde og tørre arealer). Det gælder f.eks. ift. at tage 'høj-effektive' arealer med i folden. På disse arealer skal dyrene sikres nok græs (evt. via tilskuds fodring). Ligeledes kan der være behov for at medtage skov/krat arealer, der ikke opfylder tilsagnsbetingelserne, men som dyrene bruger til læ og skygge.

4. Det skal også tillades at tilskuds fodre i meget begrænsede mængder på naturarealer for at øge dyrevelfærd og sikkerhed:
 - Forbedre sikkerheden og dyrevelfærden: en spand med ganske lidt korn lærer kreaturerne hurtigt at kende og forhindrer dem i at blive vilde - muliggør tæt omgang med dyrene og rettidig øremærkning.
 - Tilskuds fodring i kalveskjul bør tillades.
5. På fugtige arealer med flueplage kan det være et problem at afgræsse i visse perioder. Her skal være mulighed for dispensation.

Dispensation

I stedet for at der skal søges dispensation, hvis græsningstrykket bliver lavere i en periode, f.eks. hvis dyrene flyttes pga. pludselig regn, hjemtagning af dyr til dyrlæge m.m., bør det være muligt blot at meddele midlertidige ændringer i græsningstrykket. Det skal kunne ske på mail til NaturErhvervstyrelsen. Der bør til næste ansøgningsrunde laves klare udmeldinger, om hvordan dette gøres administrativt enkelt.

Spørgsmål til kontrollen efter fast græsningstryk

1. Der ønskes sikkerhed for, at der ikke bliver set på plantedækket ved kontrol af arealer med 5-årigt tilsagn om pleje af græs og naturarealer, når der er valgt fast græsningstryk med mindst 1,5 SK pr ha, eller godkendt et lavere græsningstryk.
2. Kan det bekræftes, at områder med træer og buske ikke skal trækkes ud af ansøgningen, når der er valgt afgræsning med mindst 1,5 SK pr ha, hvis dyrene græsser mellem træer og buske?

Eksempler på arealer

Herunder er en række billeder fra forskellige naturarealer. Kan disse arealer godkendes ved kontrol efter fast græsningstryk, og når det forudbestemte antal dyr går på arealerne i juni, juli og august måned?

Areal 1 (Billede 1) Arealet består hovedsagelig af lyng, græs og enkelte meget store lave enebærbuske. Busken på billedet er ca. 130 m², skal de 130 m² busk trækkes fra, eller kan arealet godkendes i sin helhed? Ud fra en naturfaglig vurdering er det væsentligt, at arealet græsses samlet i sin helhed.

Billede 1

Areal 2 (Billede 2 - Billede 5):

Arealet er på i alt ca. 100 ha, ca. 40 ha af arealet består hovedsagelig af blåbær, revling og enebær (ingen lyng og kun meget lidt græs). Der er en del stier i de 40 ha, hvor dyrene tydeligvis ofte går, men det er ikke tydeligt, hvor meget dyrene reelt æder. Ud fra en naturfaglig vurdering er det væsentligt, at arealet græsses samlet i sin helhed, da dyrene bidrager til at holde opvækst af buske nede. Dyrene bruger hovedsageligt stierne til at komme hen til andre områder med mere græs. Kan de 40 ha med enkelte tydelige stier godkendes, hvis græsningstrykket på de 100 ha er opfyldt?

Billede 2

Billede 3

Billede 4

Billede 5

Areal 3 Tilgroet areal

Tilgroet areal, hvor der er et naturmål om at få åbnet op for græsning. Ønsket er at undgå mekanisk rydning, men i stedet lade dyrene åbne arealet op ved græsning. Over nogle år vil dyrene formentligt rydde større og større dele af arealet, men det vil ikke ske fra år 1. Hvordan håndteres sådan et areal i forhold til ansøgningen? Kan man søge til hele arealet under forudsætning af, at arealet vil blive åbnet mere og mere op over årene, samt at det er

den naturmæssige mest hensigtsmæssige måde at pleje det pågældende område på? Det bør sikres, at arealer kan medtages i indhegningen, selvom de ikke er med i tilsagnet.

Billede 6

Areal 4 (Billede 7- Billede 10):

Arealet består hovedsagelig af enebærbuske med lidt græs i mellem. Arealet er mere eller mindre tydeligt afgræsset. Dyrene har stier igennem enebærbuskene og æder måske lidt af buskene. Her er tale om naturarealer, med en stor andel af eksempelvis enebær, som netop har behov for en naturpleje med afgræsning for at undgå tilgroning.

Billede 7

Billede 8

Billede 9

Billede 10

Øvrige forslag til væsentlige ændringer

Kontrol efter "tæt lavt plantedække" i plejegræsordningen:

1. Kontrol af tæt lavt plantedække den 31/8 bør flyttes til et senere tidspunkt, f.eks. 1. november.

2. Vi ønsker at begrebet 'lyng' udvides til 'dværgbuske', og at f.eks. enebærbuske, havtorn og gråris, og andre for naturarealer karakteristiske vækster, vurderes på samme måde som lyng.

Generelt

3. Tilskud til naturpleje foreslås udbetalt for sig selv uafhængigt af EB, så en senere kontroldato ikke står i vejen for udbetaling af EB til tiden, og naturplejetilskud kan udbetales senere.
4. Hvis nye regler er mere attraktive, for den der har søgt tilskud via miljøordningen, end de gamle regler er, skal det være muligt og ret enkelt at konvertere til de nye ordninger. Der gives ikke tilskud til arealer, der ryddes med dyr, før arealerne er fri for opvækst. Det bør være muligt at indføre en mildere kontrol de første år af tilsagnsperioden, når målet er rydning via afgræsning. Rydning med dyr er ofte langt at foretrække, hvor det er muligt, da den mekaniske rydning ofte er for hårdhændet og samtidig er meget omkostningstung.
5. Tilbagebetalingskrav for 5 årige tilsagn bør lempes, så det kun er tilskuddet for det pågældende år, tilsagnshaver mister - og ikke som i dag hvor hele tilskuddet skal tilbagebetales. Desuden ønskes sanktionsbestemmelserne omkring bortfald af tilsagn lempes, så det bliver muligt at søge nye tilsagn – og ikke som det er i dag, hvor man i værste fald ikke kan søge om nye tilskud de næste tre år.
6. Desuden skal evt. underkendelse af naturplejearealer ikke kunne få indflydelse på enkeltbetalingsstøtte. Usikkerheden er alt for stor for de landmænd, som har en stor andel af naturarealer i driften. En underkendelse af et naturareal bør ikke påvirke tilskud på den øvrige del af bedriften.
7. Dispensationsreglerne bør lempes, da det er et problem, at når man søger dispensation for manglende opfyldelse af årets forpligtigelser, så mister man hele årets tilskud, selvom man har forsøgt at gennemføre plejen.
8. Det bør overvejes, om kontrolmyndigheden i højere grad kunne fungere som en rådgivningsenhed, der vejleder landmændene i at udføre plejen bedst muligt. Dette vil kræve efteruddannelse af kontrollørerne.
9. Der mangler generelt gratis rådgivning i forbindelse med indgåelse af tilsagn og projekter omkring naturpleje f.eks. ved opstart, dispensationer m.m.
10. Ønske om samling af kontrol på areal og dyr.

Venlig hilsen

Heidi Buur Holbeck

Landskonsulent, Natur- & Arealforvaltning
Natur, Miljø og Landskab
Planteproduktion

T +45 8740 5450 (direkte) | E hbh@vfl.dk

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Agro Food Park 15, Skejby, DK 8200 Århus N

www.vfl.dk